

pryslied - Antjie Krog

1 in die sandkliphart
2 vandag
3 staan hy
4 kop en skraal skouers staan hy bo almal uit
5 houtskool en as is sy hare
6 hy, die sandkleurige seun van uNosekeni
7 UNosekeni die ma van Mandela
8 hy, die man met die vlesige palmkussings
9 hier staan hy
10 uit die gevestigde familie van uNgubengcuka
11 die seun van Dalindyebo
12 die seun van Mandela
13 hy van die rivieroewers by iNqunu
14 heelmaker uit die Thembu-stam

15 'n klein swart ster priem sy bolip

16 ons prys hom
17 hy wat nie lag nie en nie huil nie
18 eerste ratelaar van Umkhonto we Sizwe
19 die swart pimpernel
20 hy wat nie lag nie en ook nie huil nie

21 hier staan hy dan nou voor ons
22 Nelson Rolihlahla Mandela
23 getrokke tak van lank gelede
24 die sleepsels van sy blare lê wyd
25 legendaries is hy - opspoorder van harte
26 hy maak die pante bymekaar
27 van 'n verskeurde land
28 hy draai ons na mekaar toe vir mekaar
29 hy, heelmaker van mense
30 hy stig vrede
31 vrede, die ma van groot nasies

praise song

1 in the sandstone heart
2 today
3 he stands
4 head and thin shoulders above everyone else he stands
5 charcoal and ash is his hair
6 he, the sand-coloured son of uNosekeni
7 uNosekeni the mother of Mandela
8 he, the man with the fleshy palm cushions
9 here he stands
10 from the established family of uNgubengcuka
11 the son of Dalindyebo
12 the son of Mandela
13 he of the river banks at iNqunu
14 healer from the Thembu tribe

15 a small black star pierces his upper lip

16 we praise him
17 he who doesn't laugh or cry
18 first leader of Umkhonto we Sizwe
19 the black pimpernel
20 he who doesn't laugh and doesn't cry

21 here he stands now before us
22 Nelson Rolihlahla Mandela
23 drawn branch from long ago
24 the trail of his leaves spreads widely
25 legendary he is - tracker of hearts
26 he folds the pieces together
27 of the torn land
28 he turns us towards each other for each other
29 he, healer of people
30 he establishes peace
31 peace, the mother of great nations

AGTERGROND

'n Pryslied kan ook soort van 'n gedig wees.

- 💡 Dit word nie gesing nie maar voorgedra/eer word betoon op 'n mondelinge manier.
- 💡 Die biografiese data (lewensbeskrywing van 'n persoon) van die persoon wat besing word, word dikwels in besonderhede in die gedig betrek.
 - Die pryslied is gewoonlik 'n samevatting van die belangrike persoonlike eienskappe en gegewens van die persoon wat geprys word.

Dit is tradisie in die Afrikakulture om die leiers met prysliedere te prys.

- 💡 'n Pryssanger word 'n **imbongi** genoem.
 - In die verlede was hy die tussenganger tussen die koning en sy volk.
 - Hy maak die volk se behoeftes aan die koning bekend.
 - Die enigste persoon wat die koning eksplisiet/onomwonde mag kritiseer.
 - Die **imbongi** het naby die koning/leier se plek gewoon.
 - Hy het saam met die leier belangrike geleenthede bygewoon.
 - Die **imbongi** is omtrent altyd manlik.
 - Hy vertel van die goeie en die slegte dinge wat die leier gedoen het en kan ook soms voorspel wat gaan gebeur.

Die pryslied bevat baie eiename en die voorgeslagte van die leier word genoem (geslagregister word gegee).

- 👥 Dit suggereer dat die generasies by mekaar geleer het.
 - Daar is kommunikasie tussen die lewendes en die dooies.
 - Hulle almal is deel van die verhaal van die persoon wat besing word.

Antjie Krog maak gebruik van Mandela se biografiese besonderhede as basis vir haar pryslied.

- 💡 Die ander twee Xhosa-pryssangers (Mlangeni en Zolani) het ook die "struggle" en die internasionale gemeenskap betrek.

Krog stel in strofe 1 Mandela (Madiba) aan ons voor deur 'n beskrywing van sy fisiese voorkoms te gee –

- ❖ Skraal skouers
- ❖ Houtskool en as is sy hare
- ❖ Sandkleurig sy vel
- ❖ Vlesige palmkussings en
- ❖ In strofe 2 : die moesie op sy bolip.
 - Deur die opnoem van hierdie eienskappe hang sy 'n portret van madiba voor die leser op.
 - 👤 Ons kan 'n beeld van hom voor ons sien.

Krog gebruik tradisionele stylfigure van die pryslied, nl. aaneenskakeling in versreëls 6/7, die naam van Madiba se voorgeslagte in versreëls 10/11/12.

TEMA

Nelson Mandela se lewe, karaktertrekke en invloed op mense word besing

TIPOGRAFIE

Uiterlike bou = Vrye vers en 4 strofes.

Innerlike bou:

Strofe 1 begin met 'n beskrywing van Nelson Mandela (soos 'n tradisionele pryslied) se uiterlike voorkoms.

- Gee vir ons 'n prentjie van hoe hy gelyk het.
- Dan kry ons sy familiebesonderhede.
- Strofe 3 = sy rol in die struggle-tydperk.
- Strofe 4 = vertel ons meer van die naam, Rolihlahla.
 - Deur die lofprijsing word sekere eienskappe van Mandela beklemtoon.

STEMMING = Lofprijsing

TITEL

Die titel sê vir ons dit is 'n lofdig (praise poem).

- 🗣️ Iemand (Nelson Mandela) word geprys.
- 🗣️ Die gedig is geskryf as 'n pryslied toe Nelson Mandela op 10 Mei 1994 as president van 'n nuwe, demokratiese Suid-Afrika ingehuldig (inaugurated) is.

Die lys van Mandela se voorgeslagte (ancestors) in hierdie gedig is kenmerkend (tipies) van die pryslied.

- 👤 Dit klink soos 'n geslagregister (family tree).

Hierdie is 'n lied maar word mondelings voorgedra.

- 🎵 Dit is klankryk en het musikale elemente.
- 🎵 Daar is ritme, alliterasie, assonansie en herhaling.
 - Dit bring eenheid en beklemtoon sekere woorde.

Strofe 1

Mandela se fisiese/uiterlike voorkoms word beskryf.

1	in die sandkliphart
---	---------------------

“Sandklip” = is die klip (verharde sand) waarmee die Uniegebou in Pretoria gebou is.

- ❖ Uniegebou is die hart van die regering en Pretoria.
- ❖ Dit is op die hoogste punt van Pretoria gebou.
- ❖ Dit is waar Nelson Mandela as president ingehuldig is.
 - Hier het hy sy eerste toespraak as president van Suid-Afrika gelewer.
 - Dit was op 10 Mei 1994.

2	vandag
3	staan hy

Alleenplasing = om die woorde te beklemtoon

vandag = verwys na 10 Mei 1994 – inhuldiging as president
hy = Nelson Mandela

4 kop en skraal skouers staan hy bo almal uit

Woordspeling = Gebruik van die uitdrukking baie effektief om Mandela se belangrikheid en grootsheid te beklemtoon.

Hy was letterlik (denotatief) lank en skraal.

- Smal skouers gehad.

Figuurlik (konnotatief) = hy was 'n leier (belangrik/'n hooffiguur) in ons geskiedenis.

- Hy het uitgestaan in moreel, beginsels, leierskap, medemenslikheid, wysheid, ens.

Alliterasie = skraal skouers ("sk")

5 houtskool en as is sy hare

Metafoor = sy hare word met houtskool en as vergelyk.

- Hy was besig om grys te word – nie meer jonk nie.

6 hy, die sandkleurige seun van uNosekeni

7 uNosekeni die ma van Mandela

Sandkleurige = ligte velkleur soos die sandklip in versreël 1.

- Figuurlik was hy die hart van die mense in die land.

Nosekeni was sy ma.

Versreël 7 = "hy" aan die begin van die reël = beklemtoning = hy is belangrik

Alliterasie = Versreël 6 – herhaling van "s"
Versreël 7 – herhaling van "m"

Versreël 7 = inkeping en herhaling van wat in versreël 6 gesê is.

- Beklemtoning
- 'n Ma se invloed is vir die spreker baie belangrik in die vorming van 'n kind.

8 hy, die man met die vlesige palmkussings

"hy" aan die begin van die versreël = beklemtoning

vlesige palmkussings = letterlik sagte hande gehad en sy hande was groot.

- ❖ palmkussings = die binnekant van sy hande
- ❖ Hy het letterlik en figuurlik baie met sy hande gedoen.
- ❖ Figuurlik = hy het mense met sagmoedigheid (hy wou met niemand baklei nie/hy was stil) hanteer.

9 hier staan hy

Herhaling van versreël 3/alleenplasing = beklemtoning

10 uit die gevestigde familie van uNgubengcuka

11 die seun van Dalindyebo

12 die seun van Mandela

Madiba se voorgeslagte word hier genoem/sy stamgeskiedenis.

Versreël 10 'n gevestigde familie = bestaan al lank

❖ Ngubengcuka = oupagrootjie

Versreël 11 = Dalindyebo was mandela se voog na sy pa se dood.

❖ Hy het Mandela grootgemaak.

Versreël 12 = Mgadla Mandela was Madiba se pa.

Versreël 11 en 12 = herhaling skep eenheid.

13 hy van die rivieroewers by iNqunu

Dit is Mandela se geboorteplek.

❖ Hy het hier grootgeword.

❖ Dit is naby 'n rivier.

14 heelmaker uit die Thembu-stam

heelmaker = vredemaker

❖ Hy het 'n verdeelde (divided) volk weer "heel" gemaak.

Madiba is 'n lid van die Thembu-stam (tribe).

Strofe 2

15 'n klein swart ster priem sy bolip

Nog 'n uiterlike beskrywing van Mandela.

❖ Hy het 'n moesie op sy bolip (geboortemerk).

Figuurlik: ster = Hy is 'n "ster"/held in die Suid-Afrikaanse geskiedenis.

Strofe 3

16 ons prys hom

Alleenplasing = beklemtoning

❖ Sluit aan by die titel.

17 hy wat nie lag nie en nie huil nie

Hy is besadig/gematig (nie oorhaastig nie/kalm)

- ❖ Hy is waardig (dignified) = in beheer
- ❖ Hy is ernstig oor belangrike sake.

} Karaktertrek van Madiba

18 eerste ratelaar van Umkhonto we Sizwe

Metafoor

ratelaar (raasmaker)= leier

- ❖ Hy was Suid-Afrika se apartheidsregering se gewete (hy het geraas gemaak daarvoor).
- ❖ Hy was 'n vryheidsvergter.
- ❖ Hy was rateltaai.
- ❖ Hy het dinge laat gebeur/mense laat wakker skrik.

Umkhonto we Sizwe = Xhosa vir “Spies van die Nasie” (Spear of the Nation).

- ❖ Dit was die gewapende/militêre vleuel van die ANC (African National Congress).
- ❖ Nelson Mandela was die medestigter van die gewapende vleuel ná die Sharpeville-moorde.

19 die swart pimpernel

Alleenplasing = beklemtoning

Joernaliste/die Pers het hom die bynaam gegee omdat die destydse regering en polisie hom nie in die hande kon kry toe hulle hom wou vang nie

- ❖ Die naam is 'n karakter in 'n storie vir iemand wat 'n ruk lank verdwyn en dan weer ewe skielik gesien word.
 - Hy was 'n voortvlugtige.
 - Hy het dikwels Afrikalande besoek om steun te kry vir Umkhonto we Sizwe.

20 hy wat nie lag nie en ook nie huil nie

Herhaling van versreël 17 = beklemtoon sy karakter.

Strofe 4

21 hier staan hy dan nou voor ons

Daar is progressie van versreël 3 na 16 na 21.

- ☛ “staan hy” (wie is Mandela) / “hier staan hy” (waar hy vandaan kom) / “hier staan hy dan nou voor ons” (wat hy gedoen het).

22 Nelson Rolihlahla Mandela

Sy volle name word hier uitgehef/uitgelig deur net dit in die reël te plaas

Sy geboortenaam

- ❖ **ihlahla** beteken **tak**
- ❖ **rola** beteken **om uit te trek**

23 getrokke tak van lank gelede

Getrokke tak = woordspeling tussen die letterlike en figuurlike betekenis.

- ❖ Letterlik = tak wat getrek (los) is EN
- ❖ Figuurlik = Nelson Mandela het mense na hom toe aangetrek.

Die versreël impliseer dat Nelson Mandela was daarvoor bestem en het mense van orals af positief beïnvloed.

- ❖ Hy het mense na hom getrek.

24 die sleepsels van sy blare lê wyd

Metafoor – waar hy gaan, laat hy 'n spoor (merke) op die grond.

- ❖ lê wyd = sy invloed (nalatenskap) strek dus baie ver/ dis oor die hele wêreld heen en nie net in ons land, Suid-Afrika, nie.
- ❖ Hy het sy merk gelaat op Suid-Afrika se geskiedenis.
 - Hierdie tak wat uitgetrek is, laat 'n spoor/sleepsel (merk) op die grond.

Vanaf versreëls 25-28 is 'n opeenstapeling van metafore.

- ❖ Dit beskryf al Madiba se deugde (virtues) = persoonlikheidseienskappe.

25 legendaries is hy – opspoorder van harte

Nelson Mandela is 'n legende (iemand wat beroemd is en bewonder word).

- ❖ Hy het die land ná apartheid in 'n mate herstel.
- ❖ Skakel met versreël 4 = hooffiguur in ons geskiedenis.

Na die aandagstreep word redes gegee hoekom hy so 'n legende was.

- ❖ Dit was vir hom belangrik om te weet wat in mense se harte aangaan.
 - Dit was waarom hy mense besoek en graag met almal gesels het.
 - Hy het altyd die goeie in mense raakgesien.
 - Hy het ons geleer om vir mekaar om te gee.

26 hy maak die pante bymekaar
27 van 'n verskeurde land

pante = letterlik = verskillende dele/stroke van 'n kledingstuk.
figuurlik = mense/rasse/volke/groepe

Hy het die verskillende volke/groepe/rasse wat voorheen van mekaar “verskeur” was, weer saamgebring.

- ❖ Hy herstel gebroke verhoudings.
 - Hy het orde herstel in ons gebroke land.

Versreël 27 = inkeping

- ❖ Hy wil die bymekaarbring van die land wat verskeur is, beklemtoon.
 - Dit is 'n belangrike saak waartoe Mandela bygedra het.

28 hy draai ons na mekaar toe vir mekaar

Hy bring versoening tussen wit en swart.

- ❖ Hy het vir ons Ubuntu gewys.
- ❖ Hy help ons om vir mekaar om te gee.

29 hy, heelmaker van mense

Hy het ons nasie heelgemaak en vrede gebring.

“hy” = eerste in versreël = beklemtoon Mandela se belangrikheid.

30 hy stig vrede

Stig = hy het die vrede tussen nasies begin.

- ❖ Vredemaker
- ❖ Hy het vrede gebring na jare van letterlike en figuurlike oorlog.

31 vrede, die ma van groot nasies

Herhaling van vrede

- ❖ Beklemtoon dat nasies net kan groei as daar vrede is.
- ❖ Die versreël skakel met versreël 16.
 - Ons prys hom want hy het sy merk/spoor op Suid-Afrika en die wêreld gelaat.

No one is born hating another person
because of
the colour of his skin, or background, or religion.
People must learn to hate,
and if they can learn to hate,
they can be taught to love,
for love comes more naturally to the human heart
than its possible.

Nelson Mandela (5/12/2013 oorlede)

VRAE

- 1 Watter soort gedig kan 'n mens verwag n.a.v. die "lied" in "pryslied"? (1)
- 2 As jy 'n pryslied moet skryf, oor wie sal jy skryf en hoekom? (1)
- 3 Wat word 'n persoon genoem wat 'n pryslied aan iemand opdra? Gee ook die Xhosa-woord. (1)
- 4 Hoekom sal dit vir die "imbongi" moontlik wees om 'n pryslied oor iemand te skryf? Gee TWEE redes. (2)
- 5 Wat is die belangrikste kenmerk van 'n tradisionele pryslied? (1)
- 6 Noem DRIE tradisionele stylfigure van die pryslied wat in Antjie Krog se pryslied na vore kom. (3)
- 7 Wie word in hierdie gedig geprys? (1)
- 8 Waarom is daar nie 'n lidwoord voor die titel nie? (1)
- 9 Sê in EEN SIN waarom strofe 1 gaan. (1)
- 10 Waarna verwys die "sandkliphart" in versreël 1? (1)
- 11 Waarom, sal jy sê, is die Uniegebou in Pretoria 'n belangrike gebou in ons land? (1)
- 12 Haal die WOORD aan wat daarop dui dat Nelson Mandela **steeds** 'n belangrike persoon in die geskiedenis van Suid-Afrika is. (1)
- 13 Na watter gebeurtenis verwys "vandag" in versreël 2? (1)
- 14 Na wie verwys "hy" in versreël 2? (1)
- 15 Verduidelik die letterlike betekenis van versreël 4? Gee TWEE feite. (2)
- 16 Mandela het as leier bo ander uitgetroon.
Haal 'n versreël aan om te bewys dat die stelling WAAR is. (1)
- 17 Gee TWEE OPEENVOLGENDE WOORDE wat aandui dat Mandela nie oorgewig is nie. (1)
- 18 Nelson Mandela het vroeg in sy lewe president geword.
Haal 'n versreël aan om te bewys dat die stelling verkeerd is. (1)
- 19 Waarmee is Nelson Mandela se hare vergelyk? (2)
- 20 Kies die korrekte woord tussen hakies. Skryf net die woord as antwoord neer.

- Die beeldspraak in versreël 5 word 'n (vergelyking/metafoor) genoem. (1)
- 21 Wat word deur versreël 5 i.v.m. Mandela se hare gesuggereer? (1)
- 22 Haal die WOORD aan wat na Mandela se ligte velkleur verwys. (1)
- 23 Wie was Nelson se ma? (1)
- 24 Hoekom, dink jy, word daar twee keer van sy ma gepraat? (1)
- 25 Hoe is Madiba in versreël 6 as belangrik uitgelig? (1)
- 26 Met watter WOORD skakel "sandkleurige" in strofe 1? (1)
- 27 Noem TWEE tegnieke wat gebruik is om versreël 7 te beklemtoon. (2)
- 28 Wat is die letterlike betekenis van "vlesige"? (1)
- 29 Wat is die konnotatiewe betekenis van "vlesige palmkussings"? (1)
- 30 Gee TWEE OPEENVOLGENDE WOORDE wat na Mandela se voorgeslagte verwys het. (1)
- 31 Na wie verwys uNgubengcuka? (1)
- 32 Hoekom, dink jy, word Mandela se pa se naam nie direk genoem nie? (1)
- 33 Wie was Mandela se voog na sy pa se dood? (1)
- 34 Waar is Mandela gebore? (1)
- 35 Haal die versreël aan wat na Mandela se pa verwys het. (1)
- 36 Aanwatter stamgroep het Mandela behoort? (1)
- 37 Gee die eerbenaming vir Mandela in strofe 1. (1)
- 38 Haal EEN WOORD uit strofe 1 aan wat dieselfde betekenis het as "vredemaker". (1)
- 39 Verduidelik hoekom Mandela as "heelmaker" beskryf is. (1)
- 40 Beskryf Mandela se fisiese voorkoms volgens strofe 1. (4)
- 41 Versreël 4 word deur alliterasie beklemtoon. Skryf die versreël neer en onderstreep die klanke. (1)
- 42 Wat is die figuurlike betekenis van "sandkleurige seun" versreël 6? Verduidelik jou antwoord. (2)

- 43 Waarom verdien Nelson Mandela jou respek volgens strofe 1? (1)
- 44 Noem die geboortevlek op Mandela se gesig. (1)
- 45 Haal 'n WOORD aan wat dieselfde betekenis het as “deurboor”. (1)
- 46 Gee TWEE OPEENVOLGENDE WOORDE wat na Mandela se moesie verwys het. (1)
- 47 Waarmee is Mandela se moesie vergelyk? (1)
- 48 Waar presies op Mandela se gesig was sy moesie? (1)
- 49 Verduidelik in EEN goeie sin waarom strofe 3 en 4 gaan. (1)
- 50 Hoe word versreël 16 beklemtoon? (1)
- 51 Is daar 'n verband tussen die titel van die gedig en versreël 16? Verduidelik jou antwoord. (1)
- 52 Hoe sal jy Mandela se karakter beskryf volgens versreël 17? Gee slegs EEN WOORD. (1)
- 53 Haal EEN WOORD aan wat wys dat Mandela die leier van Umkhonto we Sizwe was. (1)
- 54 Van watter WOORD kan jy aflei dat Mandela van die begin af by Umkhonto we Sizwe betrokke was? (1)
- 55 Wat is die Afrikaanse betekenis van Umkhonto we Sizwe? (1)
- 56 Wat was “Umkhonto we Sizwe”? (1)
- 57 Na aanleiding van watter geskiedkundige gebeurtenis is Umkhonto we Sizwe gestig? (1)
- 58 Verduidelik wat met “eerste ratelaar” geïmpliseer word. (1)
- 59.1 Gee die bynaam wat die joernaliste aan Mandela gegee het? (1)
- 59.2 Hoekom het die joernaliste vir hom die bynaam gegee? Gee TWEE feite. (2)
- 60 Nelson Mandela was nie baie gewild in Suid-Afrika nie.
Haal 'n versreël aan om die stelling VERKEERD te bewys. (1)
- 61 Wat is Mandela se volle geboortename? (1)
- 62 Hoe word Mandela se geboortenaam in die gedig beklemtoon? (1)

- 63 Verduidelik die woordspeling wat in versreël 23 voorkom. (2)
- 64 Waarna verwys “getrokke tak” in Mandela se lewe? (1)
- 65 Verduidelik die verband tussen versreël 22 en 23. (2)
- 66 Dink jy Nelson Mandela was net in Suid-Afrika bekend? Haal ’n versreël aan om jou antwoord te motiveer. (1)
- 67 Verduidelik versreël 24 in jou eie woorde. (1)
- 68 Waarmee word Mandela in strofe 4 vergelyk? (1)
- 69 Watter VIER opeenvolgende woorde in strofe 4 verwys na Mandela se invloed/nalatenskap? (1)
- 70 Haal die WOORD uit strofe 4 aan wat sê dat mense Nelson Mandela bewonder het. (1)
- 71.1 Word “pante” (versreël 26) denotatief of konnotatief gebruik? (1)
- 71.2 Waarna verwys die woord “pante” volgens strofe 4? (1)
- 72 Kies die korrekte antwoord om die sin te voltooi. Skryf net die vraagnommer en letter neer, bv. 72E.
- Versreël 25. “opspoorder van harte” beteken Mandela wou weet hoe ...
- A mense hulle harte vernietig.
 B mense hulle harte toemaak.
 C mense hulle harte opspoor.
 D mense in hulle harte voel. (1)
- 73 Haal die versreëls aan wat wys dat Mandela gebroke verhoudings herstel het. (1)
- 74 Watter WOORD in strofe 4 verwys na mense wat nie wil saamwerk nie/wat in twee verdeel is? (1)
- 75 Verduidelik in jou eie woorde wat die spreker met die inkeping van versreël 27 wil bereik. (1)
- 76 Haal die versreël uit strofe 4 aan wat verwys na die versoening waarvoor Mandela hom beywer het. (1)
- 77 Kies die korrekte antwoord tussen hakies. Skryf net die woord as antwoord neer.

Die herhaling van “vrede” in versreëls 30 en 31 is om te beklemtoon dat nasies net kan (ondergaan/groei) as daar vrede is. (1)

78 Is daar 'n verband tussen versreëls 16 en 31? Verduidelik jou antwoord. (1)

79.1 Gee die TWEE metafore uit strofe 4 wat die karakter van Nelson Mandela beskryf. (2)

79.2 Verduidelik die twee metafore in jou eie woorde. (2)

80 Kies die korrekte antwoord om die sin te voltooi. Skryf net die vraagnommer en letter.

Die gedig se atmosfeer kan as ... beskryf word.

A hartseer

B driftig

C treurig

D rustig

(1)

81 Dink jy almal in Suid-Afrika voel dieselfde oor Nelson Mandela? Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)

MEMORANDUM

- 1 'n Liriese gedig. (1)
- 2 My ma – Sy ondersteun my in alles wat ek doen.
(Leerder se eie sinvolle antwoord) (1)
- 3 pryssanger – imbongi (2)
- 4 Hy ken die persoon gewoonlik baie goed want hy tree as tussenganger op
tussen die persoon en ander ander mense.
Hy woon gewoonlik naby die persoon.
Hy woon geleenthede saam met die persoon by. (2)
- 5 Dit is die samevatting van 'n persoon se belangrikste persoonlike
eienskappe/die lewensbeskrywing (biografiese data) van die persoon word in
besonderhede beskryf. (1)
- 6 Aaneenskakeling van versreëls.
Noem van voorgeslagte.
Gee 'n beskrywing van Mandela se fisieke voorkoms. (3)
- 7 Nelson Mandela (Madiba) (1)
- 8 Daar is meer as een pryslied oor Mandela geskryf. (1)
- 9 Sy fisieke voorkoms word beskryf.
Sy familie agtergrond/sy voorgeslagte word gegee. (2)
- 10 Die Uniegebou in Pretoria (1)
- 11 Die hart van die regering/Nelson Mandela is hier as president ingehuldig/hy
het hier sy eerste toespraak as president gelewer. (1)
- 12 “vandag” (1)
- 13 Die inhuldiging van Mandela op 10 Mei 1994 as president van Suid-Afrika. (1)
- 14 Nelson Mandela (1)
- 15 Mandela was 'n lang man.
Hy was skraal/skraal skouers gehad. (2)
- 16 “kop en skraal skouers staan hy bo almal uit” (1)
- 17 “skraal skouers” (1)
- 18 “houtskool en as is sy hare” (1)
- 19 houtskool en as (1)

20	metafoor	(2)
21	Hy is grys.	(1)
22	“sandkleurige”	(1)
23	Nosekeni	(1)
24	’n Ma speel ’n belangrike rol in die vorming van ’n kind se lewe.	(1)
25	“hy” is aan die begin van die versreël.	(1)
26	sandkliphart	(1)
27	Inkeping en die herhaling van wat in versreël 6 gesê is.	(2)
28	sag	(1)
29	Nelson Mandela was ’n sagmoedige mens.	(1)
30	“gevestigde familie”	(1)
31	Mandela se oupagrootjie.	(1)
32	Hy is vroeg in Mandela se lewe oorlede daarom het hy nie ’n groot invloed op sy lewe gehad nie.	(1)
33	Dalindyebo	(1)
34	Nqunu	(1)
35	“die seun van Mandela”	(1)
36	Thembu-stam	(1)
37	heelmaker	(1)
38	“heelmaker”	(1)
39	Hy het ’n verdeelde volk weer “heel” gemaak/bymekaar gebring.	(1)
40	Hy was ê lang man. Hy was skraal gebou/skraal skouers. Hy het ’n ligte vel gehad. Sy hare was grys.	(4)
41	“kop en <u>skraal</u> <u>skouers</u> staan hy bo almal uit”	(1)

- 42 “sandkleurige” skakel met “sandkliphart” in versreël 1 wat verwys na die uniegebou wat die **hart** van Pretoria is en daaruit kan ons aflei dat Mandela die **hart** van die mense in die land was. (2)
- 43 Hy was ’n vredemaker/heelmaker/hy het ’n verdeelde volk weer “heel” gemaak. (1)
- 44 ’n swart moesie (1)
- 45 “priem” (1)
- 46 “swart ster” (1)
- 47 ’n ster (1)
- 48 op sy bolip (1)
- 49 Die rol wat Mandela in Suid-Afrika gespeel het. (1)
- 50 alleenplasing (1)
- 51 Ja. Die titel is “pryslied” en in versreël 16 word daar gesê “ons prys hom” wat die skakel met die titel is. (1)
- 52 besadig/gematig/kalm/waardig (1)
- 53 “ratelaar” (1)
- 54 “eerste” (1)
- 55 Spies van die Nasie (1)
- 56 Die gewapende/militêre vleuel van die ANC. (1)
- 57 Na die Sharpeville-moorde (1)
- 58 Mandela het geraas gemaak oor apartheid. (1)
- 59.1 swart pimperl (1)
- 59.2 Die regering kon hom nie vang/kon hom nie in die hande kry nie. Hy het vir lang rukke verdwyn en dan skielik weer verskyn. (2)
- 60 “ons prys hom” (1)
- 61 Nelson Rolihlahla Mandela (1)
- 62 Dit staan alleen in die reël. (1)

- 63 “getrokke tak” beteken ’n tak wat getrek is en Mandela het mense na hom toe aangetrek. (2)
- 64 Hy was bestem om mense positief te beïnvloed. (1)
- 65 “ihlahla” beteken *tak* en “rola” om *uit te trek* en “getrokke tak” beteken *’n tak wat getrek is*. (2)
- 66 Nee. “die sleepsel van sy blare lê wyd” (1)
- 67 Orals waar Mandela gaan, laat hy ’n spoor op die grond/sy invloed (nalatenskap) strek oor die wêreld heen en nie net in ons land nie. (1)
- 68 getrokke tak (1)
- 69 “sleepsel van sy blare” (1)
- 70 “legendaries” (1)
- 71.1 konnotatief (1)
- 71.2 verskillende rassegroepe/nasies/volke/mense (1)
- 72 D (mense in hulle harte voel) (1)
- 73 “hy maak die pante bymekaar vir ’n verskeurde land” (1)
- 74 “verskeurde” (1)
- 75 Sy wil beklemtoon dat Mandela die land wat verskeur was, weer bymekaargebring het. (1)
- 76 “hy draai ons na mekaar toe vir mekaar” (1)
- 77 groei (1)
- 78 Ja. Ons prys hom want hy het vrede gebring/ons prys hom want hy het sy spore orals gelaat om vrede te bring tussen die verskillende rasse/nasies. (1)
- 79.1 “hy maak die pante bymekaar/van ’n verskeurde land”
“hy draai ons na mekaar toe vir mekaar” (2)
- 79.2 Hy bring die verskillende rassegroepe bymekaar sodat daar versoening kan wees/almal kan saam werk.
Hy help ons om vir mekaar om te gee. (1)
- 80 D (rustig) (1)

81 Ja. Almal sien hom as die vredemaker.
Nee. Baie swart mense voel dat hulle nie werklik vry is nie.
(Leerder se eie sinvolle antwoord)

(1)